

Fokko Veldman gepromoveerd tot Doctor in de Letteren

D.G.P. 12-12-92

Proefschrift aanleiding tot Taaldag van Westerwolde

▲ Dr. Fokko Veldman: „Westerwolds als spiegel van het Gronings...”

Foto: Hilbrand Dijkhuizen

■ **TERAPEL** – 'De Taal van Westerwolde; Patronen en Structuren in een Gronings dialect.' Op dit proefschrift promoveerde Fokko Veldman (1944) op 3 december tot Doctor in de Letteren, en naar aanleiding daarvan onderzoeken vandaag in Ter Apel op de Dag van de Groninger Taal diverse sprekers de grenzen van het Gronings.

Door **Hanny Diemer**

Fokko Veldman beschrijft in zijn dissertatie niet alleen taal, klanken en woordvormen van het Westerwolds zoals dat in het begin van onze eeuw geklonken moet hebben, maar plaatst zijn onderwerp in een ruimer kader door aandacht te besteden aan de aardrijkskundige ligging, bevolking en geschiedenis van Westerwolde.

„De ligging van Westerwolde was heel bijzonder, en de taal is er in hoge mate door gevormd,” zegt Fokko Veldman, „De eerste nederzettingen van het gebied ontstonden op zandruggen en waren aan praktisch alle zijden omgeven door veen en moerasgebieden. De naam 'Westarwalda' wordt voor het eerst aangetroffen in een lijst van het klooster Werden aan de Ruhr uit omstreeks 900; vanouds waren er dus veel contac-

ten met het aangrenzende Duitsland. Nog tot in onze eeuw beïnvloedde die geïsoleerde ligging de taal.” Typisch Westerwolds was een zinnetje als 'Ik schal die wol helpen', en natuurlijk het bekende 'nich', dat nu langzamerhand overal moet wijken voor 'nait'.

Veldman, zelf geboren in Wollinguizen, stelde zich als wetenschappelijk medewerker aan het Nedersaksisch Instituut tot taak de klanken en woordvormen van het Westerwolds te beschrijven, en baseerde zich daarbij op geschreven teksten uit het begin van deze eeuw en op eigen opnames van oude dialectsprekers.

In totaal verzamelde hij vierhonderd pagina's fonetische transcripties, die woord voor woord gecatalogiseerd werden; een waar monnikenwerk. „Ik wilde een handboek maken dat door anderen weer als naslagwerk gebruikt zou kunnen worden. Zo staan er van de verspreidingsgebieden van alle klinkers 40 kaartjes in het boek; heel Groningen, Drenthe en de Stellingwerven zijn onderzocht, om een vergelijking onderling mogelijk te maken. Dan blijkt dat, zij het met enige reserve, men het Westerwolds gebruiken kan als spiegel van het oude Gronings.” In Hotel Boschhuis in Ter Apel wordt vandaag op dit aspect nader ingegaan.